Interfederaal Gelijkekansencentrum
Centre interfédéral pour l'égalité des chances
Interföderales Zentrum für Chancengleichheit
Advies nr. 448 van 26 oktober 2026

Eenoudergezinnen en discriminatie: antwoord op de vragen van de Senaat

1 Context

Unia heeft van de Commissie voor de Transversale Aangelegenheden - Gemeenschapsbevoegdheden - Gelijke Kansen voor Vrouwen en Mannen van de Belgische Senaat een verzoek om advies ontvangen over discriminatie van eenoudergezinnen. Daarom bezorgt Unia de Senaat een samenvatting en een uitgebreidere analyse. Unia richt zich op de vragen die verband houden met haar bevoegdheden en deskundigheid: vragen 1, 2, 4 en 5. Vraag 3 gaat over gezinsorganisaties, verschillende gezinsvormen en vormen van kinderopvang. Die onderwerpen vallen buiten de bevoegdheden van Unia.

Om haar vaststellingen te toetsen, heeft Unia contact opgenomen met enkele middenveldorganisaties. Ze raadt de bevoegde commissie aan om deze organisaties en de eenoudergezinnen zelf over deze vragen te horen en te raadplegen[1]. Unia bedankt in het bijzonder Le Petit vélo jaune[2] en Maison des parents solo[3] voor het delen van hun ervaringen.

Unia weet niet welke andere organisaties om advies zijn gevraagd. Ze raadt aan contact op te nemen met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen om ook zijn deskundigheid over deze kwestie te benutten.

Dit advies gaat niet in op de gevolgen van de kwetsbare situatie van eenoudergezinnen voor onder meer hun lichamelijke en psychische gezondheid. Een recente studie van de Christelijke Mutualiteit[4] bespreekt de situatie van personen die arbeidsongeschikt zijn. Ze onderzoekt daarbij ook specifiek de situatie van eenoudergezinnen.

2 Vragen en antwoorden

2.1 Met welke concrete vormen van uitsluiting of ongelijke behandeling krijgen eenoudergezinnen te maken bij de toegang tot huisvesting, kinderopvang, werk of diensten? Denk bijvoorbeeld aan hun afkomst, een handicap of hun sociaaleconomische situatie. Welke structurele maatregelen kunnen die ongelijkheden het doeltreffendst wegnemen?

Het criterium gezinsverantwoordelijkheden hangt samen met andere criteria. In de dossiers die Unia behandelt en in de signalen uit de praktijk gaat het om gender, sociale toestand, vermogen, taal, origine en handicap. Eenoudergezinnen krijgen vaak te maken met meervoudige discriminatie. Daardoor worden ze kwetsbaarder. Sociaal isolement en bepaalde sociale hervormingen maken deze moeilijkheden nog groter. Dat geldt in het bijzonder voor alleenstaande ouders die mantelzorger zijn voor een kind met een handicap. Volgens de vaststellingen en signalen uit de praktijk bieden de bestaande beschermingsmaatregelen onvoldoende

[1] Unia verwijst onder meer naar Ligue des familles, Le Petit vélo jaune, Maison des parents solo, ELLA, Furia, Vrouwenraad, Vunda Gent, enzovoort.
[2] https://www.petitvelojaune.be/
[3] https://maisondesparentssolo.be/
[4] Zie hierover: S. Vancorenland, H. Avalosse, Studiedienst MC-CM, De financiële situatie van personen die arbeidsongeschikt zijn, oktober 2026, beschikbaar via deze link: Sante-Societe-n-19-La-situation-financiere-des-personnes-en-invalidite.pdf

bescherming. Unia merkt ook op dat eenoudergezinnen indirect worden gediscrimineerd. Maatregelen die neutraal lijken, houden geen rekening met hun situatie en treffen hen daardoor onevenredig hard.

2.1.1 Cijfers

Meldingen over gezinsverantwoordelijkheden komen bij verschillende organisaties terecht. In 2025:

- Unia registreerde 70 meldingen over de gezinssituatie, vooral op het gebied van huisvesting (25) en werk (25).
- 68 meldingen hadden betrekking op de burgerlijke staat. Het ging meestal om alleenstaanden.
- Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen geeft aan dat 8% van zijn dossiers (1.722 meldingen) over gezinsverantwoordelijkheden gaat. Dit criterium, dat in 2023 werd ingevoerd, beschermt personen met zorgverantwoordelijkheden, zoals vaders, meeouders, adoptieouders en mantelzorgers.[5]
- In Brussel registreerde de Huisvestingsinspectie vier dossiers op basis van dit criterium. [6]

2.1.2 Discriminatie op het werk

De vastgestelde discriminatie neemt verschillende vormen aan: weigeringen om iemand aan te werven vanwege het aantal kinderen, ontslag vanwege de gezinssituatie (bijvoorbeeld wanneer een contract wordt beëindigd nadat een kind in het ziekenhuis is opgenomen), druk of intimidatie bij afwezigheid om voor een ziek kind te zorgen, en een werkorganisatie die nadelig is voor alleenstaande ouders, zoals verplichte zondagdiensten of avonduren.

Het gebrek aan kinderopvang vormt de grootste hindernis voor eenoudergezinnen om een opleiding te volgen of werk te vinden. Zonder betrouwbare, toegankelijke en flexibele kinderopvang is het voor alleenstaande ouders moeilijk om een opleiding te volgen, examens af te leggen of hun werk te behouden. Zonder een netwerk dat hen steunt, wordt dat nog moeilijker. Bij onverwachte gebeurtenissen is er vaak niemand die de zorg kan overnemen.

De problemen volgen elkaar op en versterken elkaar: zonder kinderopvang is het moeilijk om een opleiding te volgen of werk te vinden; zonder voldoende inkomen is het moeilijk om geschikte huisvesting te vinden; zonder stabiele huisvesting wordt het moeilijker om het gezinsleven te organiseren. Door deze opeenstapeling van hindernissen neemt het risico op bestaansonzekerheid en isolement toe.

Om deze problemen aan te pakken, pleiten de verenigingen voor:

- financiële steun, zoals een vergoeding voor kinderopvang binnen opleidingssteun, aangepaste studietoelagen en steun voor tijdelijke opvang van kinderen;
- meer toegankelijke, beschikbare en flexibele kinderopvang;
- opvangmogelijkheden die inspelen op regelmatige, eenmalige of dringende behoeften.

Ze benadrukken wel dat financiële steun alleen niet volstaat als er geen concrete opvang beschikbaar is wanneer een ouder die nodig heeft. Er zijn dus overheidsmaatregelen nodig die toegankelijker en voorspelbaarder zijn

---

[5] Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, *Jaarverslag 2025*, p. 16, beschikbaar via deze link: Jaarverslag 2025

[6] Brussel Huisvesting, *Activiteitenverslag 2025*, beschikbaar via deze link: RA_BL_2025_NL_BAT.pdf

en beter aansluiten bij de realiteit van eenoudergezinnen. Zo krijgen ze onder meer betere toegang tot opleidingen en werk.

2.1.3 Discriminatie bij de toegang tot huisvesting

De dossiers gaan onder meer over verhuurders die weigeren te verhuren vanwege de aanwezigheid of het aantal kinderen, vooroordelen over lawaai of vermeende overbewoning, en uitzettingen van gezinnen met kinderen, soms wanneer een kind een handicap heeft.

Eenoudergezinnen worden bijzonder hard getroffen door de huisvestingscrisis in België. De huurprijzen stijgen veel sneller dan de inkomens. Daardoor zijn er minder betaalbare woningen en neemt de concurrentie tussen kandidaat-huurders toe. [7] In die omstandigheden kunnen verhuurders strenger selecteren, wat discriminatie in de hand werkt.

Alleenstaande ouders hebben vaak met meerdere kwetsbaarheden te maken: doorgaans lagere inkomens, een groter risico op armoede en een grotere afhankelijkheid van sociale steun. Ongeveer een derde van de eenoudergezinnen loopt risico op armoede[8] en meer dan een kwart van de alleenstaande ouders heeft een maandinkomen van minder dan 1.700 euro[9].

Bij hun zoektocht naar huisvesting krijgen ze te maken met directe discriminatie vanwege hun gezinssituatie. Sommige verhuurders geven de voorkeur aan koppels met twee inkomens of vrezen overlast door kinderen. Anderen passen de ‘een derde-regel’ toe: volgens die regel moet het inkomen van het huishouden minstens drie keer zo hoog zijn als de huurprijs. Deze onofficiële praktijk sluit veel alleenstaande ouders uit.

De gevolgen zijn groot: het duurt langer om een woning te vinden, de huur betalen is moeilijker en gezinnen komen terecht in woningen die te klein of van slechte kwaliteit zijn. Ook overbewoning en zelfs dakloosheid na een scheiding vormen een risico. Vier op de tien alleenstaande ouders zeggen dat ze bij hun zoektocht naar huisvesting zijn gediscrimineerd.

De situatie wordt nog moeilijker wanneer eenouderschap samengaat met andere factoren die tot discriminatie kunnen leiden, zoals origine, gender, handicap of bestaansonzekerheid. Sommige mensen bevinden zich daardoor in een uiterst kwetsbare positie wanneer ze huisvesting zoeken.

De verenigingen en betrokken gezinnen vragen daarom vooral om meer betaalbare woningen, meer financiële steun voor huisvesting en doeltreffendere maatregelen tegen discriminatie op de huurmarkt.

2.1.4 Andere vormen van indirecte discriminatie

Eenoudergezinnen kunnen ook op andere manieren worden benadeeld. Dat gebeurt bijvoorbeeld in het onderwijs wanneer bepaalde diensten, zoals naschoolse opvang, alleen beschikbaar zijn voor gezinnen waarin beide ouders werken. Ook de digitalisering van administratieve en schoolprocedures kan hen benadelen als ze moeilijk toegang hebben tot digitale hulpmiddelen of die moeilijk kunnen gebruiken.

---

[7] Econostrum Info, *Hausse des loyers record en Wallonie : un marché locatif tendu qui rend l'accès au logement plus difficile* , gepubliceerd op 6 september 2025, beschikbaar via deze link: Hausse des loyers record en Wallonie : un marché locatif tendu qui rend l'accès au logement plus difficile

[8] AROPE EU2030 - Risico op armoede of sociale uitsluiting, België – SILC, populatie: Belgische bevolking; beschikbaar via deze link: Risico op armoede of sociale uitsluiting | Statbel

[9] A. Woelfle, *Familles monoparentales et logement : des problèmes à tous les étages,* , beschikbaar via deze link: Familles monoparentales et logement : des problèmes à tous les étages | La Ligue des familles

De Barometer Digitale Inclusie 2026[10] toont aan dat bijna alle eenoudergezinnen toegang hebben tot internet. Digitale middelen zijn immers onmisbaar geworden om de schoolzaken van kinderen, administratieve verplichtingen en het dagelijks leven te regelen. Maar die ruime toegang betekent niet dat deze gezinnen digitale hulpmiddelen vlot kunnen gebruiken: bijna een derde van hen blijft digitaal kwetsbaar. Dat is meer dan gemiddeld.

Bovendien betalen eenoudergezinnen meer voor digitale diensten dan andere huishoudens. Ze geven 24% tot 36% meer uit aan internetdiensten, ongeacht hun inkomen. Dit wijst op een nieuwe vorm van digitale ongelijkheid. Die heeft niet alleen te maken met toegang of vaardigheden, maar ook met de kosten om een onmisbare internetverbinding te behouden.

De verenigingen benadrukken ook dat de toenemende digitalisering van publieke en private diensten procedures moeilijker maakt voor alleenstaande ouders. Zij hebben het al druk met hun gezinsverantwoordelijkheden en administratieve verplichtingen. Procedures moeten daarom eenvoudig en toegankelijk zijn, met verschillende manieren om contact op te nemen.

Daarom pleiten het middenveld, het Steunpunt tot bestrijding van armoede en Unia ervoor om essentiële diensten ook zonder digitale middelen toegankelijk te houden, bijvoorbeeld via een fysiek loket, de telefoon of de post. [11] Zo mag de digitalisering niet leiden tot nieuwe vormen van uitsluiting van mensen in een kwetsbare situatie.

2.1.5 Sociaal isolement vergroot de kwetsbaarheid

Vaak spelen meerdere factoren van kwetsbaarheid tegelijk een rol: handicap, bestaansonzekerheid, afkomst, taal of sociaal isolement. Unia en de verenigingen benadrukken dat het ontbreken van een netwerk dat steun biedt, alleenstaande ouders extra kwetsbaar maakt. De meesten van hen zijn vrouwen. Ook wanneer een moeder een nieuw gezin vormt, betekent dat niet noodzakelijk dat de ouderlijke verantwoordelijkheden worden gedeeld. Sociaal isolement blijft dus een belangrijke factor bij discriminatie en bestaansonzekerheid.

2.1.6 Moeilijkheden die door institutionele hervormingen toenemen

Sommige hervormingen hebben een grotere impact op mensen die beschermd worden door discriminatiegronden. Zo treft de hervorming van de werkloosheid vooral mantelzorgers en sommige alleenstaande ouders[12]: de hervorming houdt geen rekening met hun specifieke levensomstandigheden. Een overstap naar het OCMW kan leiden tot een aanzienlijk inkomensverlies. Bovendien kan de hervorming het financieel minder aantrekkelijk maken om een deeltijdse beroepsactiviteit te behouden.

---

[10] Koning Boudewijnstichting, *Barometer Digitale Inclusie 2026*, beschikbaar via deze link: Barometer Digitale Inclusie 2026 | Koning Boudewijnstichting p.30

[11] Unia en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, *Advies over de impact van de digitalisering van publieke en private diensten*, 3 februari 2023, beschikbaar via deze link: Advies_over_de_impact_van_de_digitalisering_van_diensten.pdf

[12] Na kritiek heeft de federale regering in 2026 overgangsmaatregelen ingevoerd voor bepaalde mantelzorgers. Daardoor worden zij pas later uitgesloten van de werkloosheidsuitkering. Die maatregelen zijn echter tijdelijk en gelden niet voor alle mantelzorgers. Sommige alleenstaande ouders van kinderen met een zware handicap zouden bovendien meer dan 1.000 euro per maand kunnen verliezen ten opzichte van hun vroegere situatie. De parlementsleden hebben beloofd na te denken over een volwaardig sociaal statuut voor mantelzorgers, met een specifieke uitkering die aansluit bij hun situatie. Tot nu toe is er echter nog geen duurzame oplossing ingevoerd. Mantelzorgers die door hun gezinsverantwoordelijkheden niet voltijds kunnen werken, lopen nog steeds een groot risico op economische en sociale bestaansonzekerheid.

2.2 In welke mate kunnen verschillen in criteria of definities van de gezinssituatie tussen overheidsbeleidsmaatregelen of verschillende beleidsniveaus aanleiding geven tot vraagstukken inzake gelijke behandeling of non-discriminatie?

2.2.1 Het belang van de discriminatiegrond gezinsverantwoordelijkheden

Er is sprake van discriminatie als iemand op basis van een of meer beschermde discriminatiegronden anders wordt behandeld binnen het toepassingsgebied van een wet, decreet of ordonnantie, en als dat verschil in behandeling niet kan worden gerechtvaardigd.

Situaties die verband houden met de gezinssituatie kunnen onder verschillende discriminatiegronden vallen: burgerlijke staat, leeftijd, gezinssamenstelling[13] en gezinsverantwoordelijkheden[14]. Die laatste discriminatiegrond lijkt ons beter geschikt om de discriminatie te beschrijven waarmee eenoudergezinnen te maken krijgen. Die gezinnen kunnen immers verschillende vormen aannemen. Ouders met vergelijkbare verantwoordelijkheden kunnen verschillend worden behandeld naargelang de manier waarop de overheid hun gezinssituatie omschrijft. Dat roept vragen op over gelijke behandeling, vooral bij gezinnen die niet overeenkomen met het klassieke beeld van een ouder die alleen met de kinderen woont.

Het voordeel van de discriminatiegrond gezinsverantwoordelijkheden is dat die niet uitgaat van iemands gezinssituatie, maar van de reden voor de discriminatie: iemand heeft gezinsverantwoordelijkheden of er wordt aangenomen dat die persoon ze heeft.

Deze benadering houdt niet alleen rekening met de administratieve status of woonplaats van de persoon die hulp of steun nodig heeft, zoals een kind, partner of ouder. Ze kijkt ook naar de aard en omvang van de verantwoordelijkheden die iemand daadwerkelijk opneemt: dagelijkse zorg, opvoeding, verzorging, organisatie van het gezin en financiële bijdragen. Als een ouder bijvoorbeeld geen toegang tot werk krijgt omdat men aanneemt dat die vaker afwezig zal zijn, is die ouder beschermd op grond van diens gezinsverantwoordelijkheden of de veronderstelling dat die ouder zulke verantwoordelijkheden heeft. Het maakt daarbij niet uit of die ouder aan het hoofd van een eenoudergezin staat. De discriminatiegrond gezinsverantwoordelijkheden beschermt dus onder meer eenoudergezinnen, grote gezinnen en mensen die voor een zieke ouder zorgen.

2.2.2 De wisselwerking met andere discriminatiegronden

Eenoudergezinnen krijgen vaak te maken met meerdere vormen van discriminatie die elkaar versterken. Die houden onder meer verband met gender, origine, sociale toestand, taal, vermogen of handicap. Daardoor lopen zij een groter risico op sociale en economische bestaansonzekerheid en onzekerheid op het werk. Dat vraagt om een bredere aanpak in het beleid voor gelijkheid en ondersteuning. De moeilijkheden die alleenstaande ouders ervaren, hebben zelden één enkele oorzaak van discriminatie. Vooral vrouwen met een migratieachtergrond

---

[13] Decreet van 2 mei 2019 tot wijziging van het decreet van 6 november 2008 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, beschikbaar via deze link: 17826 - WALLEX

[14] in de Brusselse gelijkheidscodex gedefinieerd als: '*de situatie waarin personen verantwoordelijkheden hebben tegenover kinderen ten laste of kinderen die bij hen gedomicilieerd zijn, of naasten hebben die een vorm van sociale, familiale of emotionele hulp of zorg nodig hebben. Gezinsverantwoordelijkheden omvatten dus niet alleen de zorgverplichtingen van ouders tegenover hun kinderen en de verloven die zij daarvoor kunnen opnemen. Ze omvatten ook elke vorm van zorg voor of steun aan familieleden die sociale, familiale of emotionele hulp nodig hebben. Iemand kan hiervoor verlof opnemen en moet beschermd worden tegen elke nadelige behandeling wegens die zorg of hulp. Het gaat onder meer om de verloven en regelingen die in het Belgische recht bestaan voor respectievelijk de openbare sector, zelfstandigen en werknemers in de privésector, zoals geboorteverlof, adoptieverlof, ouderschapsverlof, mantelzorgverlof, verlof om dwingende redenen en flexibele werkregelingen.' (*https://weblex.irisnet.be/data/arccc/doc/2023-24/109386/images.pdf)

blijken bijvoorbeeld een groot risico te lopen op bestaansonzekerheid en sociale drempels. Voor eenoudergezinnen van buitenlandse afkomst vergroten taalbarrières en een gebrek aan kennis over steunmaatregelen het risico dat zij hun sociale rechten niet opeisen. [15]

Wanneer familie en vrienden ontbreken of ver weg wonen, neemt hun sociaal isolement toe en krijgen zij minder gemakkelijk hulp in het dagelijks leven.

Het overheidsbeleid moet rekening houden met de combinatie van factoren die mensen kwetsbaar maken, zoals gender, origine, gezinssamenstelling, bestaansonzekerheid en handicap. Zonder die brede aanpak dreigen de ongelijkheden toe te nemen in plaats van af te nemen.

Een deel van de eenoudergezinnen heeft rechtstreeks met een handicap te maken, bij de ouder of bij het kind. [16] Mantelzorgers nemen regelmatig belangrijke taken op voor een naaste die hulp nodig heeft, zoals verzorging, begeleiding, administratieve stappen en emotionele steun. In België biedt ongeveer 13% van de bevolking regelmatig informele hulp aan een naaste. De meeste mantelzorgers zijn vrouwen. Zij dragen vaak een grotere zorglast. Die rol heeft vaak gevolgen voor hun werk: ze gaan minder werken of onderbreken hun beroepsactiviteit. Mantelzorgers in een eenoudergezin besteden duidelijk vaker meer dan twintig uur per week aan zorg dan mantelzorgers die met een partner en kinderen samenwonen.[17].

2.3 Welke principes moeten de overheden volgen wanneer zij rekening willen houden met eenouderschap bij de toegang tot rechten, diensten of steun? Hoe kunnen zij daarbij gelijke behandeling garanderen en discriminatie voorkomen? Welke juridische en procedurele waarborgen zijn volgens u nodig om ervoor te zorgen dat de overheid op basis van objectieve criteria rekening houdt met eenouderschap, dat dit in verhouding blijft tot het doel en dat zij zich kan aanpassen aan veranderende gezinssituaties?

Het overheidsbeleid moet kiezen voor een brede aanpak die de strijd tegen discriminatie combineert met toegang tot huisvesting en werk, digitale inclusie, steun aan mantelzorgers en sterkere netwerken van onderlinge hulp. Sociaal isolement verminderen is een belangrijke manier om de kwetsbaarheid van eenoudergezinnen te beperken.

De strijd tegen discriminatie is een prioriteit om de situatie van eenoudergezinnen te verbeteren, vooral bij de toegang tot huisvesting, werk, openbare diensten en sociale bescherming. Hoewel het juridisch kader mensen met gezinsverantwoordelijkheden nu beter beschermt, moeten hun rechten bekender worden, in de praktijk worden toegepast en ondersteund worden door sterkere preventiemaatregelen.

Unia beveelt het volgende aan:

- Onderzoek systematisch welke gevolgen overheidsbeleid heeft voor mensen met gezinsverantwoordelijkheden (‘mainstreaming’). Beoordeel elke nieuwe maatregel op de gevolgen voor alleenstaande ouders. Houd daarbij ook rekening met factoren die elkaar versterken, zoals handicap, armoede, buitenlandse afkomst, mantelzorg en isolement. Betrek verenigingen en de betrokken personen bij deze aanpak om een doeltreffender en inclusiever beleid uit te werken. Om de

[15] J. Bergé, ‘Allô maman-solo, allô maman-bobo’, Le Petit vélo jaune, beschikbaar via deze link: Thématique 1 - Allô maman-solo | le Petit vélo jaune
[16] Ligue des familles, Familles monoparentales et logement : des problèmes à tous les étages, *op. cit.*
[17] Sciensano, HISIA (Health Interview Survey Interactive Analysis), module ‘Informal care’, België, 2023, beschikbaar op: https://healthinformation.sciensano.be/shiny/hisia

gevolgen echt te kunnen meten, zijn ook gegevens nodig. Het verzamelen van die gegevens moet daarom een vast onderdeel zijn van de beoordeling van de gevolgen.

- Verbeter de toegang tot huisvesting door het aanbod van betaalbare woningen te vergroten, discriminatie op de huurmarkt tegen te gaan en de toewijzingscriteria aan te passen aan de situatie van eenoudergezinnen.
- Maak het gemakkelijker om werk en gezinsverantwoordelijkheden te combineren. Geef daarvoor onder meer betere informatie over het recht om flexibele werktijden, telewerk of andere aanpassingen van het werk te vragen.
- Verbeter de bescherming van mantelzorgers door een volwaardig sociaal statuut uit te werken en discriminatie wegens zorgverantwoordelijkheden beter te erkennen.
- Zorg ervoor dat mensen openbare diensten op verschillende manieren kunnen bereiken. Behoud naast digitale kanalen ook fysieke loketten, telefonisch contact en de post, zodat niemand wordt uitgesloten.
- Versterk de mogelijkheden voor steun en tijdelijke ontzorging, onder meer met flexibele opvang, netwerken van onderlinge hulp, de overname van bepaalde taken door openbare diensten en meer steun voor verenigingen.
- Unia en de verenigingen die op het terrein werken, benadrukken ook hoe belangrijk de strijd tegen sociaal isolement is. De ervaring met het MIRIAM-programma voor alleenstaande moeders in armoede toont aan dat individuele begeleiding, steungroepen en sociale contacten de zelfstandigheid en levensomstandigheden van de deelnemers duurzaam verbeteren.